

Republika Hrvatska

*Ministarstvo zaštite okoliša,
prostornog uređenja i graditeljstva*

SUDJELOVANJE JAVNOSTI U DONOŠENJU ODLUKA O OKOLIŠU

PRIRUČNIK ZA PROVEDBU

Zagreb, listopad 2008

Dragi čitatelji!

Zadovoljstvo mi je predstaviti Vam priručnik: "Sudjelovanje javnosti u donošenju odluka o okolišu".

29. svibnja 2008. godine Vlada Republike Hrvatske je usvojila Uredbu o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša. Tom se Uredbom omogućava javnosti i nevladinim organizacijama pristup informacijama o okolišu, kao što su industrijske dozvole, izvještaji o okolišu, itd. Također je olakšano sudjelovanje javnosti u značajnim procesima donošenja odluka o okolišu (npr. Procjena utjecaja na okoliš, Strateška procjena okoliša i dozvole koje imaju utjecaj na okoliš), dajući javnosti više uvida i utjecaja na proces donošenja odluka.

Ta Uredba i Zakon o zaštiti okoliša (usvojen 3. listopada 2007. godine) su potpuno usklađene sa značajnim ciljevima međunarodne Arhuške konvencije i dvije Europske direktive o pravu na pristup informacijama o okolišu i sudjelovanju javnosti u donošenju odluka o okolišu. Time je Hrvatska ispunila zakonske obaveze o pravu na pristup informacijama o okolišu i sudjelovanju javnosti u donošenju odluka o okolišu.

Ovaj priručnik, kao i priručnik o pristupu informacijama o okolišu, predstavlja praktičan vodič za tijela javne vlasti i nevladine organizacije uključene u pristupanje informacijama i ustrajanje u procesima sudjelovanja javnosti. Priručnici su izrađeni u okviru zajedničkog hrvatsko-nizozemskog projekta " Provedba zahtjeva okolišnog acquis-a u vezi s pristupom informacijama o okolišu i sudjelovanjem javnosti u postupcima izdavanja odobrenja " (PPA/HR/7/3), kojeg financira nizozemsko Ministarstvo stanovanja, prostornog planiranja i zaštite okoliša, a njime koordinira EVD, nizozemska Agencija za međunarodnu poslovnu suradnju. Projekt je provodio konzorcij kojeg je vodila nizozemska kompanija Ameco u suradnji s partnerima OAG iz Nizozemske i IMO-a iz Zagreba.

S poštovanjem,

Victor Coenen
Voditelj Projekta
Ameco

Utrecht, listopad 2008. godine

SADRŽAJ

	<i>Stranica</i>
UVOD	4 - 6
PRAVO JAVNOSTI NA SUDJELOVANJE	7 - 8
POSTUPCI SUDJELOVANJA JAVNOSTI	9 - 13
NAČINI OSIGURAVANJA SUDJELOVANJA JAVNOSTI	14 - 22
SMJERNICE O JAVNIM RASPRAVAMA, JAVNIM UVIDIMA I JAVNIM IZLAGANJIMA	23 -
27	

UVOD

OSNOVE I SADRŽAJ

Ovaj je priručnik izrađen u okviru projekta suradnje Nizozemske i Hrvatske o provedbi EU direktiva o pristupu javnosti informacijama o okolišu i sudjelovanju javnosti u donošenju odluka o okolišu. Projekt je financirala vlada Nizozemske (Ministarstvo zaštite okoliša, stanovanja i prostornog planiranja), a njime je upravljao EVD, nizozemska Agencija za međunarodnu poslovnu suradnju. Projekt je provodio konzorcij koji predvodi nizozemska konzultantska tvrtka Ameco, a partneri su bili OpdenKamp Consulting iz Nizozemske i IMO iz Zagreba.

Ovaj priručnik najprije opisuje europski kontekst u vezi sa sudjelovanjem javnosti (prvi dio). Nakon tog uvoda predstavljen je i objašnjen odnosni hrvatski zakonski okvir (drugi dio). Naposljetku su navedene neke praktične smjernice o primjeni tih hrvatskih propisa (treći dio).

Priručnik je relevantan za sva hrvatska tijela javne vlasti i nevladine udruge uključene u donošenje odluka o okolišu. On ujedno daje korisne informacije za pojedine sudionike („zainteresiranu javnost“) u postupcima zaštite okoliša.

ARHUŠKA KONVENCIJA I SUDJELOVANJE JAVNOSTI

Pravo na sudjelovanje javnosti u odlučivanju o okolišu doprinosi zaštiti prava građana da žive u okolišu koji je odgovarajući za zdravlje svakog pojedinca, a time i za dobrobit ljudi. Učinkovito sudjelovanje javnosti, s jedne strane, omogućuje javnosti da izrazi svoje mišljenje i zabrinutost, koje može biti ključno za odluke koje se odnose na okoliš. S druge strane, postupcima sudjelovanja javnosti osigurava se da donositelji odluka uzmu u obzir mišljenja i primjedbe javnosti. Prema tome, sudjelovanjem javnosti povećava se odgovornost i transparentnost donošenja odluka, povećava se svijest javnosti o pitanjima okoliša te se osigurava podrška za donošene odluke. I na kraju, učinkovitim sudjelovanjem javnosti promiču se načela suradnje i konzultacija između građana i donositelja odluka te se tako doprinosi općoj demokratizaciji društva.

Važnost sudjelovanja javnosti prepoznata je u svijetu, a sudjelovanje javnosti propisano je UN/ECE Konvencijom o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (dalje u tekstu: „Arhuška konvencija“), koja je usvojena 1988. godine, a stupila je na snagu 2001. godine.

Arhuška konvencija sastoji se od tri dijela: pravo na pristup informacijama o okolišu, pravo na sudjelovanje u odlučivanju o okolišu i pravo na pristup pravosuđu radi zaštite dva prethodno navedena prava.

Arhuška konvencija propisuje sudjelovanje javnosti u odlučivanju u vezi s planovima i programima koji se odnose na okoliš¹ te u vezi s nekim posebnim aktivnostima.

UVOD

Pored toga, Arhuška konvencija osigurava pravo sudjelovanja javnosti u drugim aktivnostima (koje nisu posebno navedene), koje mogu imati značajan utjecaj na okoliš². Konačno, Konvencija osigurava pravo pristupa sudbenim ili drugim postupcima kojima se osporava materijalna ili postupovna zakonitost odluka, činjenja i nečinjenja koja podliježu određenim odredbama o sudjelovanju javnosti³.

Gore navedene odredbe Arhuške konvencije ugrađene su i u EU Direktivu 2003/35/EC europskog Parlamenta i Vijeća, o sudjelovanju javnosti u donošenju odluka o okolišu (dalje u tekstu: "Direktiva o sudjelovanju javnosti").

Svrha direktive o sudjelovanju javnosti je dvostruka. Tom se direktivom želi osigurati sudjelovanje javnosti u vezi s izradom određenih planova i programa koji se odnose na okoliš, a pored toga želi se poboljšati sudjelovanje javnosti te su uključene odredbe koje se odnose na pristup pravosuđu u vezi s procjenom učinaka određenih javnih i privatnih zahvata te objedinjenog sprječavanja i kontrole onečišćenja kao i odredbe o pristupu pravosuđu.

Kako bi se uskladila s odredbama direktive o sudjelovanju javnosti, domaće zakonodavstvo mora osigurati javnosti pravo na rane i učinkovite mogućnosti sudjelovanja u izradi i izmjenama ili ocjenama pojedinih planova i programa koji se odnose na okoliš, a koji su navedeni u Prilogu i direktive⁴. Domaće zakonodavstvo treba, isto tako, osigurati da je javnost na odgovarajući način informirana o bilo kojem prijedlogu takvih planova ili programa ili njihovim izmjenama ili ocjenama, uključujući također i informiranje o pravu na sudjelovanje u odlučivanju te o nadležnom tijelu kojemu se mogu podnijeti primjedbe ili pitanja.

PRAVNI OKVIR U REPUBLICI HRVATSKOJ

Odredbe koje se odnose na sudjelovanje javnosti uključene su u hrvatsko zakonodavstvo: u prosincu 2006. godine Hrvatski je sabor potvrdio Arhušku konvenciju, a u listopadu 2007. godine usvojen je novi Zakon o zaštiti okoliša (dalje u tekstu: "ZoZO"⁵). Potvrđivanjem Arhuške konvencije i ugrađivanjem njezinih odredaba u novi Zakon o zaštiti okoliša, Republika Hrvatska je potvrdila svoje opredjeljenje za podupiranje slobodnog pristupa informacijama o okolišu i prava na sudjelovanje javnosti. Relevantne odredbe ZoZO-a koje se odnose na informacije i sudjelovanje javnosti detaljnije su razrađene u Uredbi o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša⁶ (dalje u tekstu: „Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti“ ili „USJ“), Uredbi o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš⁷ (USPUO) i Uredbi o procjeni utjecaja zahvata na okoliš⁸ (UPUO).

UVOD

Pored Zakona o zaštiti okoliša i gore navedenih provedbenih propisa, ovo je područje uređeno i s nekoliko drugih bitnih zakona, kao što je Zakon o pravu na pristup informacijama (ZPPI)⁹, koji propisuje obvezu informiranja javnosti, kao preduvjet za učinkovito sudjelovanje javnosti, Zakon o općem upravnom postupku (ZUP)¹⁰, koji je temeljni postupovni pravni dokument za sve postupke tijela javne vlasti kojima se odlučuje o pravima, obvezama ili pravnom interesu građana, pravnih osoba i drugih subjekata ili Zakon o upravnim sporovima (ZUS)¹¹, kojim se uređuju postupci u vezi sa zaštitom prava na sudjelovanje javnosti.

Svrha ovoga priručnika je pružiti relevantne informacije u vezi sudjelovanja javnosti u skladu s načelima te formalnim zahtjevima prema hrvatskom pravu i postupcima temeljenim na europskom pravu i praksi. Informacije iz ovoga priručnika mogu isto tako koristiti onima koje zanima sudjelovanje u postupcima odlučivanja za aktivnosti, planove i programe koji se odnose na okoliš i zaštitu okoliša, kao što su stručnjaci u zaštiti okoliša, predstavnici nevladinih udruga (NVU) i javnost općenito.

PRAVO JAVNOSTI NA SUDJELOVANJE

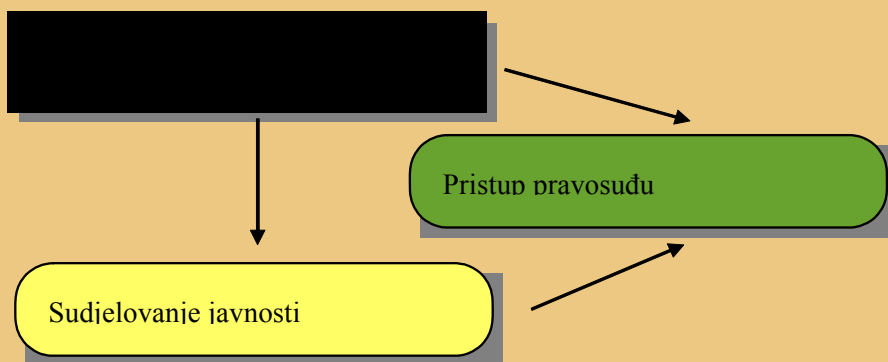

ŠTO JE SUDJELOVANJE JAVNOSTI?

Sudjelovanje javnosti je postupak kojim se relevantnoj javnosti omogućuje utjecanje na donošenje odluka u važnim pitanjima koja se tiču okoliša. Zakon o zaštiti okoliša predviđa nekoliko načina za postizanje učinkovitog sudjelovanja javnosti, što uključuje pravovremeno, točno i potpuno informiranje javnosti o njezinom pravu na sudjelovanje¹²; omogućavanje sudjelovanja javnosti u javnom uvidu i javnim raspravama, uzimanje u obzir pisanih mišljenja, prijedloga ili primjedaba javnosti te osiguranje pravne zaštite u slučaju nezakonite odluke tijela javne vlasti u vezi s postupcima i pravima javnosti na sudjelovanje

Načela Arhuške konvencije i sudjelovanje javnosti

Tri osnovna dijela Arhuške konvencije koja su uključena u Zakon o zaštiti okoliša su definirana kao: načelo slobodnog pristupa informacijama o okolišu¹³, načelo sudjelovanja javnosti¹⁴ i načelo pristupa pravosuđu¹⁵. Iako definirano kao posebno načelo, učinkovito sudjelovanje javnosti ne može se postići bez odgovarajućeg informiranja javnosti niti bez pravne zaštite prava javnosti da dobije informaciju o okolišu ili da sudjeluje. Zato se, kada se govori o sudjelovanju javnosti, moraju uzeti u obzir sva tri načela.

Pojedinosti u vezi informiranja javnosti i postupaka sudjelovanja javnosti propisane su Uredbom o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (USJ). Pored toga, postupovne odredbe Zakona o općem upravnom postupku primjenjivat će se na postupke koji nisu uređeni Zakonom o zaštiti okoliša i njegovim provedbenim propisima (supsidijarna primjena zakona)¹⁶.

PRAVO JAVNOSTI NA SUDJELOVANJE

TKO BI TREBAO OSIGURATI SUDJELOVANJE JAVNOSTI?

Bez obzira tko je pokrenuo gore navedene postupke, konačna odgovornost za donošenje odluka je uvijek na tijelima javne vlasti. Zakon o zaštiti okoliša definira “tijela javne vlasti” kao tijela državne vlasti, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima koje obavljaju djelatnosti u vezi s okolišem¹⁷. Prema tome, osiguranje pravovremenog i učinkovitog sudjelovanja javnosti uvijek je odgovornost tijela javne vlasti koja donose odluke. To se primjenjuje i na davanje informacija o okolišu: točnost, usporedivost i dostupnost informacija o okolišu odgovornost su nadležnog tijela za zaštitu okoliša (ministarstva, županije ili Grada Zagreba, ovisno o prirodi materije)¹⁸.

Tijela javne vlasti često donose odluke o okolišu koje se odnose na bitne javne interese. Na primjer, izgradnja nove spalionice otpada ili tvornice koja u svojem radu koristi opasne tvari može izazvati zabrinutost za zdravlje okolnog stanovništva. Postupak procjene utjecaja na okoliš ili postupak izdavanja dozvola daju tom lokalnom stanovništvu mogućnost da izraze tu zabrinutost, i to u obliku mišljenja, primjedaba i prijedloga (kako je navedeno u ZoZO), ali isto tako i da zatraže pojašnjenja i detaljnije informacije. To ne samo što će poboljšati postupak donošenja odluka o okolišu s time što će taj postupak postati transparentan i otvoren, već će i izgraditi povjerenje između javnosti i zainteresirane javnosti i tijela javne vlasti.

Troškovi sudjelovanja javnosti.

U većini slučajeva, organizacija aktivnosti sudjelovanja javnosti podrazumijeva određene troškove – na primjer troškove za informiranje javnosti o mogućnosti sudjelovanja (oglasi u novinama i drugim medijima), davanje dokumenata i drugih materijala te troškovi organiziranja javnih uvida i javnih rasprava. Više članaka Zakona o zaštiti okoliša propisuje načelo da sve troškove koji se odnose na određene postupke mora platiti subjekt koji je odgovoran za odluku (na primjer za stratešku procjenu utjecaja na okoliš plana ili programa, koji se usvaja na državnoj razini, sredstva treba osigurati iz državnog proračuna i iz drugih izvora u skladu sa zakonom¹⁹ ili pak subjekt koji se direktno koristi tom odlukom (na primjer za postupak procjene utjecaja na okoliš, troškove podmiruje nositelj zahvata koji podnosi zahtjev)²⁰.

TKO MOŽE SUDJELOVATI?

Zakon o zaštiti okoliša definira “javnost” kao jednu ili više fizičkih ili pravnih osoba, njihove skupine, udruge i organizacije sukladno posebnim propisima i praksi²¹. ZoZO isto tako definira i izraz “zainteresirana javnost” kao javnost na koju utječe ili bi moglo utjecati odlučivanje o okolišu te koja živi odnosno radi u području mogućih negativnih utjecaja na okoliš ili u području koje će vjerojatno biti pod negativnim utjecajem. “Zainteresirana javnost” obuhvaća i udruge civilnog društva koje djeluju na području zaštite okoliša²², i ispunjavaju sve uvjete sukladno ovom Zakonu²³.

POSTUPCI SUDJELOVANJA JAVNOSTI

U KOJIM SE POSTUPCIMA MORA OMOGUĆITI SUDJELOVANJE JAVNOSTI?

Zakon o zaštiti okoliša propisuje pravo javnosti na sudjelovanje i u više članaka regulira pravovremeno i učinkovito sudjelovanje javnosti u sljedećim postupcima:

- strateška procjena utjecaja na okoliš, to jest procjena mogućih značajnih utjecaja na okoliš koji mogu nastati provedbom plana ili programa;
- procjena utjecaja na okoliš; odnosno procjena mogućih značajnih utjecaja na okoliš određenih zahvata, to jest utjecaj zahvata na: tlo, vodu, more, zrak, šumu, klimu, ljude, biljni i životinjski svijet, krajobraz, materijalnu imovinu, kulturnu baštinu, uzimajući u obzir njihove međuodnose;
- postupci utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša, odnosno uvjeta koje neke tvrtke moraju ispuniti da bi dobile uporabne dozvole za postrojenje;
- postupci izrade zakona i provedbenih propisa te ostalih opće-primjenjivih pravno obvezujućih pravila iz nadležnosti tijela javne vlasti, koji bi mogli imati značajan utjecaj na okoliš, uključujući i postupke izrade njihovih izmjena i dopuna;
- javnost isto tako ima pravo izraziti svoje mišljenje, primjedbe i prijedloge i na druge nacрте prijedloga planova i programa koji se tiču okoliša, a za koje nije određena obveza strateške procjene utjecaja na okoliš.

STRATEŠKA PROCJENA UTJECAJA PLANOVA I PROGRAMA NA OKOLIŠ

Strateška procjena utjecaja na okoliš je postupak kojim se procjenjuju vjerojatno značajniji utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom plana ili programa²⁴. Prema Zakonu o zaštiti okoliša „plan ili program” je definiran kao plan ili program koji je podložan pripremi i/ili usvajanju na državnoj, područnoj (regionalnoj) ili lokalnoj razini, ili koje je izvršno tijelo pripremiilo za donošenje kroz zakonodavnu proceduru Hrvatskog sabora ili Vlade Republike Hrvatske te koji je uređen zakonom ili provedbenim propisom zakona²⁵. Strateška procjena utjecaja na okoliš se provodi tijekom izrade nacрте prijedloga plana ili programa prije utvrđivanja konačnog prijedloga i upućivanja u postupak donošenja²⁶.

Stratešku procjenu za plan i program na državnoj razini provodi Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (MZOPUG), odnosno ministarstvo nadležno za područje za koje se plan ili program donosi²⁷. Na područnoj (regionalnoj) razini stratešku procjenu provodi nadležno upravno tijelo u županiji odnosno u Gradu Zagrebu, u suradnji s nadležnim upravnim odjelom u županiji odnosno Gradu Zagrebu, ovisno o području za koje se plan ili program donosi²⁸. Radi izbjegavanja umnožavanja strateške procjene neće se provoditi strateška procjena za plan ili program na nižoj razini, za čije polazne osnove je strateška procjena provedena strateškom procjenom plana ili programa na višoj razini i za koji je Zakonom o zaštiti okoliša, odnosno posebnim zakonom, utvrđena obveza usklađenosti niže razine s višom razinom²⁹.

POSTUPCI SUDJELOVANJA JAVNOSTI

Strateška procjena utjecaja na okoliš provodi se na temelju rezultata utvrđenih strateškom studijom – dokumentom kojim se određuju, opisuju i procjenjuju očekivani značajni učinci na okoliš koje može uzrokovati provedba plana ili programa i razumne alternative vezano za zaštitu okoliša, koje uzimaju u obzir ciljeve i obuhvat toga plana ili programa³⁰.

Strateška procjena je obvezna za planove i programe koji se izrađuju i/ili donose na državnoj i područnoj (regionalnoj) razini iz područja: poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, energetike, industrije, rudarstva, prometa, telekomunikacija, turizma, gospodarenja otpadom i gospodarenja vodama te za prostorni plan županije i Prostorni plan Grada Zagreba³¹. Izmjene i dopune gore navedenih planova ne podliježu obveznoj strateškoj procjeni, jer nemaju automatski značajan utjecaj na okoliš, te u tome slučaju nema potreba za ponavljanjem strateške procjene. Međutim, obvezno se provodi postupak u kojem se odlučuje o potrebi provedbe strateške procjene (postupak ocjene).

Strateškoj procjeni ne podliježu planovi i programi koji služe isključivo za potrebe nacionalne obrane i/ili civilne zaštite, odnosno oni koji se primjenjuju u nuždi te vanjski planovi zaštite i spašavanja, kao i financijski i proračunski planovi i programi³².

OCJENA O POTREBI PROVEDBE STRATEŠKE PROCJENE UTJECAJA NA OKOLIŠ

Za izmjene i dopune planova i programa za čije donošenje je strateška procjena obvezna, postupak ocjene o potrebi provedbe strateške procjene utjecaja na okoliš mora se obvezno provesti³³. Svrha je ocjene utvrditi mogu li predložene izmjene i dopune usvojenog plana ili programa uzrokovati značajan utjecaj na okoliš. Kada se u postupku ocjene donese odluka da treba provesti stratešku procjenu, nova strateška procjena se provodi primjenom odredaba Zakona o zaštiti okoliša i Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša koje se odnose na stratešku procjenu utjecaja na okoliš³⁴.

PROCJENA UTJECAJA ZAHVATA NA OKOLIŠ

Procjena utjecaja na okoliš je postupak procjene mogućih značajnih utjecaja predloženih zahvata na okoliš, odnosno utvrđivanje mogućih direktnih i indirektnih učinaka zahvata na tlo, vodu, more, zrak, šume, klimu, ljude, biljni i životinjski svijet, krajobraz, materijalnu imovinu, kulturnu baštinu, uzimajući u obzir njihove međuodnose³⁵. Zakon o zaštiti okoliša definira “zahvat u okoliš” kao privremeno ili trajno djelovanje čovjeka koje bi moglo utjecati na okoliš, za koje je potrebno ishoditi odgovarajuće odobrenje za realizaciju.³⁶ Postupak kojim se provodi procjena utjecaja zahvata na okoliš provodi se na zahtjev nositelja zahvata³⁷, a na temelju studije o utjecaju zahvata na okoliš, koja obuhvaća sve potrebne podatke, dokumentaciju, obrazloženja i opise u tekstualnom i grafičkom obliku, prijedlog ocjene prihvatljivosti zahvata i mjere zaštite okoliša u odnosu na zahvat te (po potrebi) program praćenja stanja okoliša.

POSTUPCI SUDJELOVANJA JAVNOSTI

Svrha procjene utjecaja na okoliš je svesti utjecaje zahvata na najmanju moguću mjeru, usklađivanjem i prilagođavanjem namjeravanog zahvata s prihvatnim mogućnostima okoliša na određenom području. Zbog toga se postupak procjene utjecaja na okoliš provodi u fazi planiranja zahvata, kao dio pripreme namjeravanog zahvata. Postupak procjene utjecaja na okoliš treba se dakle provesti prije izdavanja lokacijske dozvole za provedbu zahvata ili drugog odobrenja za zahvat za koji izdavanje lokacijske dozvole nije obvezno³⁸.

OCJENA O POTREBI PROCJENE UTJECAJA ZAHVATA NA OKOLIŠ

Slično kao i kod strateške procjene utjecaja na okoliš za planove ili programe, postoje zahvati za koje je procjena utjecaja na okoliš obvezna. Isto tako imamo zahvate koji podliježu ocjeni o potrebi procjene utjecaja na okoliš, što se temelji na pojedinačnim ispitivanjima i/ili kriterijima te se (kao i kod postupka strateške procjene utjecaja na okoliš) provodi na temelju pisanog zahtjeva nositelja zahvata. Popis zahvata za koje je procjena utjecaja na okoliš obvezna te kriteriji na temelju kojih se odlučuje o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš pobliže su uređeni Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš³⁹.

UTVRĐIVANJE OBJEDINJENIH UVJETA ZAŠTITE OKOLIŠA ZA POSTROJENJE I OBJEDINJENI POSTUPAK

Prije početka gradnje i puštanja u rad, kao i prije značajne promjene u radu ili rekonstrukcije postrojenja namijenjenog obavljanju djelatnosti kojom se mogu prouzročiti emisije kojima se onečišćuje tlo, zrak, vode i more, tvrtka je obvezna ishoditi objedinjene uvjete zaštite⁴⁰, s ciljem cjelovite zaštite okoliša sprječavanjem, smanjivanjem i otklanjanjem onečišćenja te osiguravanja promišljenog gospodarenja prirodnim dobrima, nadzorom onečišćenja i uspostavljanjem održive ravnoteže između ljudskog djelovanja i socijalno-ekonomskog razvoja s jedne strane te prirodnih dobara i regenerativne sposobnosti prirode, s druge strane⁴¹.

Objedinjenim uvjetima zaštite okoliša osigurava se da se pri obavljanju djelatnosti u postrojenju poduzimaju sve potrebne mjere za sprječavanje ili izbjegavanje znatnijeg onečišćenja okoliša te stvaranja i/ili proizvodnje otpada; za učinkovito korištenje energije; za poduzimanje svih nužnih mjera radi sprječavanja nesreća i saniranja njihovih posljedica te da po prestanku rada postrojenja poduzmu sve mjere kako bi se izbjegao rizik onečišćenja okoliša⁴². Objedinjeni uvjeti zaštite okoliša obuhvaćaju uvjete zaštite tla, zraka, vode, mora, ukoliko to lokacija postrojenja uvjetuje te ostalih sastavnica okoliša kao i uvjete zaštite na radu.

Kada se zahvat za koji se provodi postupak procjene utjecaja na okoliš odnosi na postrojenje za koje je utvrđivanje objedinjenih uvjeta zaštite okoliša obvezno, objedinjeni postupak utvrđivanja uvjeta zaštite okoliša i procjene utjecaja na okoliš mora se provesti prije izdavanja lokacijske dozvole.

POSTUPCI SUDJELOVANJA JAVNOSTI

Nositelj zahvata mora, prema tome, podnijeti zahtjeva za utvrđivanje objedinjenih uvjeta zaštite okoliša za postrojenje istodobno sa zahtjevom za procjenu utjecaja na okoliš, koji se odnosi na to postrojenje⁴³. Svi uvjeti zaštite okoliša moraju proizlaziti iz karakteristika tehnoloških procesa danih u tehničko-tehnološkom rješenju postrojenje odabranih na načelu najbolje raspoloživih tehnika primjenjivih na postrojenje⁴⁴. Objedinjeni uvjeti zaštite okoliša utvrđeni rješenjem sastavni su dio lokacijske dozvole.

SUGLASNOST NA IZVJEŠĆE O SIGURNOSTI

Operater tvrtke koja obavlja djelatnosti u postrojenju u kojem su prisutne opasne tvari mora pripremiti i dobiti suglasnost na Izvješće o sigurnosti koje sadrži mjere, aktivnosti i uvjete za sprječavanje velikih nesreća koje uključuju opasne tvari u postrojenjima i načine njihove provedbe. Suglasnost na Izvješće o sigurnosti daje Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva⁴⁵, a izdaje se na temelju ocjene jesu li tim Izvješćem utvrđene sve mjere i aktivnosti te uvjeti i način njihove provedbe. Ova suglasnost mora se ishoditi i za izmjene i/ili dopune Izvješća o sigurnosti za koje je već ishođena suglasnost⁴⁶. Suglasnost na Izvješće o sigurnosti daje se na rok od pet godina, a po isteku toga roka mora se produžiti novom suglasnošću na još pet godina⁴⁷. Nova suglasnost na Izvješće o sigurnosti (prije isteka roka od pet godina) mora se isto tako tražiti ukoliko tvrtka uvede promjene u radu postrojenja, procesa proizvodnje i/ili vrsti i/ili količini opasnih tvari koje mogu uzrokovati velike nesreće ili ako operater trajno prestane obavljati djelatnosti u postrojenju⁴⁸.

SUDJELOVANJE U POSTUPCIMA KOJI SE ODOSE NA ZAHVAT ILI POSTROJENJE U DRUGOJ DRŽAVI

Neki zahvati koji će se provesti u drugoj državi mogu imati utjecaj (kao što su opterećenja ili onečišćenja okoliša) na okoliš susjednih država. Iako se postupak procjene utjecaja na okoliš provodi u drugoj državi, Ministarstvo zaštite okoliša prostornog uređenja i graditeljstva će obavijestiti tu drugu državu o namjeri sudjelovanja u postupku procjene utjecaja zahvata na okoliš te će organizirati postupak procjene utjecaja na okoliš zavisno od područja na koje bi zahvat u okoliš u drugoj državi mogao utjecati. Na temelju rezultata postupka procjene utjecaja na okoliš, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva će izraditi jedinstveno mišljenje i dostaviti ga nadležnom tijelu druge države u dogovorenom roku⁴⁹.

Sličan postupak će se provesti u slučaju kada Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva procijeni da bi rad postrojenja koje se nalazi na teritoriju druge države mogao prouzročiti štetu u okolišu odnosno opasnost za ljudsko zdravlje, prirodna dobra i okoliš u Republici Hrvatskoj. Ministarstvo tada izvješćuje tu drugu državu o namjeri sudjelovanja u postupku utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša te će provesti taj postupak u skladu s odredbama Zakona o zaštiti okoliša i dostaviti mišljenja i komentare nadležnom tijelu u druge države u utvrđenom roku⁵⁰.

POSTUPCI SUDJELOVANJA JAVNOSTI

IZRADA PROVEDBENIH PROPISA I/ILI OPĆE PRIMJENJIVIH PRAVNO-OBVEZUJUĆIH NORMATIVNIH INSTRUMENTATA

Pored gore navedenih postupaka koje propisuje Zakon o zaštiti okoliša, tijela javne vlasti (Vlada Republike Hrvatske, nadležna ministarstva i središnja državna upravna tijela, tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima) u okviru svojih nadležnosti izrađuju provedbene propise (uredbe, pravilnike, odluke, smjernice) te ostala opće-primjenjiva pravno obvezujuća pravila iz svoje nadležnosti. U slučajevima kada bi ti provedbeni propisi ili ostala pravila (uključujući i njihove izmjene) mogli imati značajan utjecaj na okoliš, Zakon o zaštiti okoliša propisuje obvezu tijela javne vlasti da osiguraju pravovremeno i učinkovito sudjelovanje javnosti⁵¹.

NAČINI OSIGURAVANJA SUDJELOVANJA JAVNOSTI

DAVANJE RELEVANTNIH INFORMACIJA

Zakon o zaštiti okoliša priznaje pravo i obveze pojedinaca, njihovih grupa, udruženja i organizacija, kao i organizacija civilnog društva koje su aktivne u zaštiti okoliša na sudjelovanje u postupcima kojima se osiguravaju održivi razvoj i zaštita okoliša⁵². Odgovarajuće pružanje informacija i dobro informirana javnost osiguravaju uspješno sudjelovanje javnosti u donošenju odluka o okolišu. Da bi mogla učinkovito utjecati na postupak donošenja odluka, javnost mora dovoljno unaprijed imati na raspolaganju sve relevantne i točne informacije. To je pravo ugrađeno i razrađeno u raznim hrvatskim zakonima i propisima, kao što je Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti⁵³.

Kao opće načelo, Zakon o zaštiti okoliša propisuje pravo javnosti na pristup informacijama o okolišu kojima raspolaže tijelo javne vlasti i osobe koje tijelo javne vlasti nadzire te osobe koje informacije čuvaju za tijelo javne vlasti⁵⁴. Pored toga, javnost ima pravo na pravodobno obavješćivanje o onečišćavanju okoliša, uključujući informacije o opasnim tvarima i djelatnostima, informacije o poduzetim mjerama i s tim u vezi pristup podacima o stanju okoliša⁵⁵. Prema Zakonu o zaštiti okoliša, Zakonu o pravu na pristup informacijama i Uredbi o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša informacije se moraju javnosti pružati redovnim objavljivanjem ili davati na zahtjev⁵⁶.

Informiranje kao dio postupka sudjelovanja javnosti prema Arhuškoj konvenciji

Arhuška konvencija⁵⁷ nadalje propisuje da obavijest o sudjelovanju javnosti mora sadržavati obavijest o početku postupka, mogućnosti sudjelovanja javnosti, mjestu i vremenu svake planirane javne rasprave; naznaku tijela javne vlasti od kojeg se može dobiti relevantna informacija te gdje se dotična informacija nalazi radi uvida javnosti; naznaku nadležnog tijela ili bilo kojeg drugog službenog tijela kojemu se mogu uputiti primjedbe ili pitanja te o vremenu predviđenom za dostavljanje primjedaba ili pitanja; te obavijest o tome koja je informacija o okolišu važna za predloženu djelatnost.

Pored općih odredaba kojima se omogućuje pristup javnosti informacijama o okolišu u skladu s gore navedenim odredbama Arhuške konvencije, Zakon o zaštiti okoliša posebno propisuje obvezu tijela javne vlasti da detaljnije informiraju javnost o postupcima PUO, SPUO i postupcima izdavanja dozvola⁵⁸. Ta su obaveza pružanja informacija odnosi se na postupke koji se odnose na usvajanje planova i programa za koje nije potrebna strateška procjena (članak 14. USJ) i na postupke o utvrđivanju odgovornosti za okoliš u pogledu neposredne opasnosti od štete u okolišu. To se također odnosi i na izradu provedbenih propisa i drugih opće-primjenjivih pravno obvezujućih pravila (članak 15. USJ-a).

NAČINI OSIGURAVANJA SUDJELOVANJA JAVNOSTI

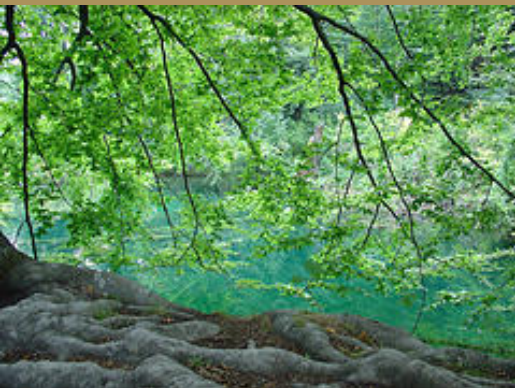
Ovaj se priručnik uglavnom bavi najčešćim postupcima (postupcima strateške procjene utjecaja na okoliš, procjene utjecaja na okoliš i postupcima izdavanja okolišnih dozvola). U pogledu planova i programa za koje se ne provodi strateška procjena, te za obvezujuće norme i standarde pogledati članke 14 i 15 Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti.

Za postupke vezane uz SPUO i PUO, Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti određuje da se javnost i zainteresiranu javnost mora informirati o sljedećim postupcima:

Postupak strateške procjene utjecaja na okoliš ⁵⁹	Postupci procjene utjecaja na okoliš ⁶⁰		
	Razlog zbog kojeg je potreban PUO postupak:	PUO	Upute o sadržaju studije utjecaja
Odluka o pokretanju	Zahtjev nositelja zahvata	Zahtjev nositelja zahvata	Zahtjev nositelja zahvata
Odluka o sadržaju	Odluka na zahtjev nositelja zahvata	Odluka o javnoj raspravi o studiji utjecaja	Pitanja u vezi uputa
Odluka o javnoj raspravi o studiji utjecaja i o planu/programu		Odluka o prihvatljivosti za okoliš	
Prekogranični postupci ili sudjelovanje u SPUO u drugoj državi		Bilo koja druga odluka u tom postupku	
Izvješće nadležnog tijela o izvješću o SPUO i planu/programu			
Ocjenjivanje potrebe za SPUO: donošenje odluke			

NAČINI OSIGURAVANJA SUDJELOVANJA JAVNOSTI

Prema Uredbi o informiranju i sudjelovanju javnosti potrebno je za okolišne dozvole (IPPC dozvole) i izvješća o sigurnosti pružiti informacije u sljedećim slučajevima:

Objedinjeni uvjeti zaštite okoliša za postrojenja (okolišne dozvole) ⁶¹		Izvješće o sigurnosti ⁶²
Nova postrojenja:	Promjene u radu, produženje roka važenja ili drugi radovi:	
Zahtjev nositelja zahvata	Zahtjev tvrtke, operatera, nositelja zahvata	Zahtjev tvrtke, operatera, nositelja zahvata
Zaključak o objedinjavanju postupka izdavanja dozvola i PUO postupka	Zaključak o objedinjavanju postupka izdavanja dozvola i PUO postupka	Izdana suglasnost ili druga rješenja u vezi zahtjeva
Rješenje o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša (sadržaj dozvole)	Rješenje o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša (sadržaj uporabne dozvole)	

Pored obavijesti o postupcima, javnost i zainteresirana javnost mora biti obaviještena rano, tijekom postupka odlučivanja u pitanjima okoliša vezano za odgovarajuće djelovanje nositelja zahvata i operatera odnosno djelatnost tvrtke, na prikladan način, pravodobno i djelotvorno o svojem pravu sudjelovanja⁶³. Pored toga, javnost i zainteresirana javnost mora putem javnih obavijesti, oglasa ili drugih odgovarajućih sredstava kao i elektroničkih medija, odnosno na primjeren način, u ranoj fazi postupanja kada su sve mogućnosti otvorene biti obaviještena o zaprimljenim zahtjevima nositelja zahvata, operatera i tvrtke te o nacrtima planova i programa za koje se ne provodi strateška procjena utjecaja na okoliš, nacрте provedbenih propisa i/ili opće-primjenjive pravno obvezujuće normativne instrumente kao i o postupcima koji se s tim u vezi provode⁶⁴. Javnost isto tako mora biti obaviještena o odgovarajućem upravnom aktu tijela javne vlasti i pravu na izjavljivanje žalbe, bilo izravno, dostavom toga akta ukoliko su podaci o osobi poznati tijelu javne vlasti, odnosno putem javne obavijesti ili na neki drugi prikladan način⁶⁵.

NAČINI OSIGURAVANJA SUDJELOVANJA JAVNOSTI

NAČIN OBAVJEŠTAVANJA JAVNOSTI

Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti određuje da će informacije koje se moraju objaviti prema odredbama Zakona o zaštiti okoliša i Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti objaviti na internetskoj stranici nadležnog tijela⁶⁶ (Ministarstva zaštite okoliša, županije ili Grada Zagreba, ovisno o prirodi materije). Nadležno tijelo javne vlasti može koristiti i druga sredstva, kao što je oglašavanje u tisku ili u službenim glasilima, korištenje panoa za oglašavanje na određenim lokacijama, i sl⁶⁷.

Kada se informacije koriste za informiranje zainteresirane javnosti, potrebno je informaciju objaviti i oglašavanje na panou za oglašavanje u pojedinom mjestu te u lokalnom ili područnom (regionalnom) tisku⁶⁸.

Obavijest o provođenju javne rasprave nadležno tijelo daje na svojim internetskim stranicama i u dnevnom tisku⁶⁹. Prihvatljivi su i drugi načini oglašavanja kao što je službeno glasilo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te na lokalno uobičajen način javnog priopćavanja. Oglasi se moraju objaviti najmanje osam dana prije početka javne rasprave.

Obavezno razdoblje za objavljivanje informacije traje 30 dana, počevši od datuma navedenog na internetskoj stranici. Informacije koje se objavljuju drugim sredstvima (putem radija ili tiska), mogu biti objavljene i u kraćem razdoblju⁷⁰.

NAČINI OSIGURAVANJA SUDJELOVANJA JAVNOSTI

Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša za pojedine slučajeve detaljnije propisuje sadržaj informacija:

Izrada strateške studije ⁷¹	PUO ⁷²	Objedinjeni uvjeti zaštite okoliša (i za postojeća postrojenja) ⁷³	Izvešće o sigurnosti
Zaglavlje tijela koje objavljuje informacije (naziv, klasa, urudžbeni broj, datum)			
Naziv i adresa nadležnog tijela			
Naziv propisa i odredbi na temelju kojih se postupak provodi			
Naziv plana/programa, odluka o izradi plana/programa, programskog polazišta, ciljeva. Kada se radi o izmjenama/dopunama, informacija sadrži i uputa na službeno glasilo u kojem je objavljen plan/program koji se mijenja/dopunjuje.	Informacije o nositelju zahvata i o sadržaju zahtjeva (naziv nositelja zahvata, lokacija zahvata i/ili postrojenja i sažeti opis zahvata).		
Sažetak postupka (redosljed radnji i sudionici u postupku: informacije o nazivu i sjedištu tijela/osoba određenih posebnim propisima jedinice lokalne/područne (regionalne) samouprave.			
Način davanja mišljenja i prijedloga za <u>sadržaj</u> strateške studije utjecaja, adresa nadležnog tijela i rok za davanje	Način davanja mišljenja, primjedbi i prijedloga, adresa nadležnog tijela i rok u kojem se daju. Za korak „zahtjev nositelja zahvata“ ne daje se mišljenje.	Način davanja mišljenja, primjedbi i prijedloga, adresa nadležnog tijela i rok u kojem se daju.	
Način na koji će javnost biti informirana o ishodu postupka.	Način na koji će javnost sudjelovati u postupku i biti informirana o ishodu postupka.	Način na koji će javnost biti informirana o ishodu postupka.	

Ako akt (odluka, ocjena, izvješće, uputa, zaključak, rješenje, uporabna dozvola) sadrži tehničke i/ili kartografske prikaze i zbog toga se ne može objaviti u cijelosti na internetskoj stranici, sažetak tih informacija objavit će se bez tih tehničkih/kartografskih pojedinosti. Sažetak obavezno sadrži izreku i obrazloženje akta u bitnom, ukoliko ga akt sadrži⁷⁴.

NAČINI OSIGURAVANJA SUDJELOVANJA JAVNOSTI

SUDJELOVANJE JAVNOSTI U SPUO, PUO I OKOLIŠNIM DOZVOLAMA

Uredbom o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša određeno je kada je sudjelovanje javnosti obavezno u postupcima SPUO i PUO vezanim uz okoliš te u postupcima izdavanja okolišnih dozvola. Ta uredba isto tako propisuje i na koji se način to sudjelovanje treba odvijati. Pojediniosti potražite u sljedećoj tablici.

SPUO ⁷⁵	PUO i objedinjeni uvjeti zaštite okoliša (dozvole) ⁷⁶
Pisana mišljenja i prijedlozi za određivanje sadržaja strateške studije	
Javna rasprava o strateškoj studiji i nacrt te prijedloge plana i programa Napomena: kada se provodi postupak strateške procjene utjecaja prostornog plana na okoliš javnost sudjeluje primjenom odredbi zakona kojim se uređuje prostorno planiranje.	Javna rasprava u postupku procjene zahvata na okoliš i u postupku utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša

Javna rasprava, javni uvid i javno izlaganje prema Uredbi o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša

Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša koristi tri izraza za važne aspekte sudjelovanja javnosti:

- Javna rasprava (članak 16). Ovaj se pojam odnosi na cijelu proceduru u kojoj pojedinci, organizacije, tijela javne vlasti itd. mogu izraziti mišljenja, prijedloge i primjedbe.
- Javni uvid (članak 18). Taj se pojam odnosi na dokumentaciju o predmetu javne rasprave (SPUO, PUO, okolišna dozvola) koja se stavlja na javni uvid javnosti ili zainteresiranoj javnosti.
- Javno izlaganje (članak 19): Taj pojam opisuje izlaganje u nazočnosti predstavnika javnosti, tj. Skup (skupove) na kojima javnost može raspravljati o predmetu i/ili postavljati pitanja nadležnom tijelu, nositelju zahvata i izrađivačima studija.

Javne rasprave

Obavijest o javnoj raspravi daje se na internetskoj stranici nadležnog tijela i u dnevnom tisku najmanje osam dana prije početka javne rasprave. Pored toga, dozvoljeni su i drugi načini obavještanja ⁷⁷.

NAČINI OSIGURAVANJA SUDJELOVANJA JAVNOSTI

Obavijest sadrži⁷⁸:

- naznaku predmeta javne rasprave
- mjesto, datum početka i trajanje javnog uvida
- mjesto i datum javnih izlaganja
- rok u kojem se nadležnom tijelu dostavljaju pisana mišljenja, prijedlozi i primjedbe u vezi predmeta javne rasprave

Ako je to propisano posebnim propisima, nadležno tijelo isto tako obavještava druga tijela javne vlasti, osobe i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave⁷⁹.

Javni uvid⁸⁰

Članak 18. Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti propisuje da predmet javne rasprave (SPUO, PUO) treba biti raspoloživ za javni uvid tijekom najmanje 30 dana. Način na koji se javni uvid provodi nije propisan. U smjernicama iz ovoga priručnika nalaze se mogući prijedlozi.

Javno izlaganje⁸¹

Nadležno tijelo odgovorno je za organiziranje javnog izlaganja. Tijekom tog javnog izlaganja raspravlja se o pitanjima, primjedbama i prijedlozima javnosti i zainteresirane javnosti. Smjernice o javnom izlaganju naći ćete u dijelu ovog priručnika koji se odnosi na smjernice.

Sljedeće osobe obavezne su sudjelovati u javnim izlaganjima:

SPUO	PUO i objedinjeni uvjeti zaštite okoliša (dozvole)
Predstavnik nadležnog tijela	Predstavnik nositelja zahvata
Predstavnik izrađivača strateške studije	Voditelj izrade studije
Voditelj izrade strateške studije	Projektant
	Predstavnik lokalne odnosno područne (regionalne) jedinice samouprave

Službena osoba tijela koje koordinira i provodi javno izlaganje na zahtjev nadležnog tijela vodit će zapisnik o javnom izlaganju. Zapisnik potpisuje službena osoba koja ga je vodila i odgovorna osoba u tom tijelu. Osim zapisnika o javnom izlaganju, može se osigurati i tonski zapis.

Zapisnik sadrži pitanja, prijedloge i mišljenja sudionika javnog izlaganja te odgovore koje su dali predstavnici navedeni u gornjoj tablici⁸².

NAČINI OSIGURAVANJA SUDJELOVANJA JAVNOSTI

Članak 20. Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti propisuje kako se daju primjedbe, mišljenja i pitanja. Ukratko:

- ako u određenom roku javnost, zainteresirana javnost, nadležna tijela i tijela jedinice lokalne/područne (regionalne) samouprave ne dostave svoje mišljenje, primjedbe ili prijedloge, smatra se da isti nisu imali nikakvih primjedbi,
- javnost i zainteresirana javnost imaju pravo pristupa na javni uvid predmeta javne rasprave i mogu postavljati pitanja (usmena ili pisana) o predloženim rješenjima tijekom javnog izlaganja. Na njih odgovaraju osobe navedene u prethodnoj tablici.
- javnost i zainteresirana javnost imaju pravo:
- upisati prijedloge i primjedbe u knjigu primjedbi koja se obavezno nalazi uz predmet o kojem se provodi javna rasprava
- dati prijedloge i primjedbe u zapisnik tijekom javnog izlaganja
- uputiti pisane prijedloge i primjedbe nadležnim tijelima u roku određenom u obavijesti o javnoj raspravi
- prijedlozi i primjedbe koji su dostavljeni izvan propisanog roka i/ili nisu čitko napisani neće biti uzeti u obzir u pripremi izvješća o javnoj raspravi.

UZIMANJE U OBZIR MIŠLJENJA, PRIJEDLOGA I PRIMJEDABA JAVNOSTI

Glavna svrha postupka sudjelovanja javnosti je uzimanje u obzir relevantnih primjedaba, prijedloga i mišljenja javnosti i zainteresirane javnosti prilikom odlučivanja o okolišu, Zakon o zaštiti okoliša propisuje da se mišljenja, prijedlozi i primjedbe javnosti moraju razmotriti prije donošenja odluka. Iako to nije izričito propisano, odredbe Zakona o zaštiti okoliša podrazumijevaju tu obvezu u svim postupcima u kojima je predviđena javna rasprava⁸³.

Članak 21. Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti određuje što bi izvješće o javnoj raspravi trebalo sadržavati (popise sudionika, prihvaćene i odbijene prijedloge, zapisnike, knjigu primjedbi, itd.).

PONOVNA JAVNA RASPRAVA⁸⁴

U slučaju većih promjena predmeta javne rasprave na temelju prihvaćenih mišljenja, prijedloga i primjedbi u javnoj raspravi provodi se nova javna rasprava. Ponovna javna rasprava može biti kraća od 30 dana, ali treba trajati najmanje 8 dana. U toj ponovnoj javnoj raspravi samo se za izmijenjeni dio predmeta javne rasprave mogu podnositi novi prijedlozi i primjedbe. Ponovna javna rasprava može se provoditi najviše dva puta.

NAČINI OSIGURAVANJA SUDJELOVANJA JAVNOSTI

PRAVNA ZAŠTITA – PRISTUP PRAVOSUĐU

Zakon o zaštiti okoliša definira pravo na pristup pravosuđu kao pravo građana, odnosno pravnih i fizičkih osoba, njihovih skupina, udruga i organizacija na izjavljivanje žalbe nadležnom tijelu odnosno pravo na podnošenje tužbe nadležnom sudu⁸⁵ u vezi s njihovim pravom da dobiju informacije o okolišu⁸⁶ i pravom da ospore postupovnu i materijalnu zakonitost odluka, nadležnog čina ili propusta tijela javne vlasti putem nadležnog tijela i/ili suda⁸⁷.

Pored (općeg) načela, Zakon o zaštiti okoliša propisuje i pravo javnosti i zainteresirane javnosti na pristup pravosuđu u vezi sa zaštitom njihovih prava na sudjelovanje u odlučivanju o okolišu. Zakon o zaštiti okoliša prepoznaje dovoljan (vjerojatan) pravni interes svakoj fizičkoj ili pravnoj osobi koja može dokazati da joj je trajno narušeno pravo, zbog lokacije zahvata i/ili zbog prirode i utjecaja zahvata, u vezi s postupcima za koje je predviđeno sudjelovanje javnosti⁸⁸. Pravni interes u postupcima u kojima je predviđeno sudjelovanje zainteresirane javnosti priznaje se i organizacijama civilnog društva koje promiču zaštitu okoliša, uz uvjet da ispunjavaju pravne uvjete propisane Zakonom o zaštiti okoliša: organizacije civilnog društva moraju biti registrirane sukladno posebnim propisima o udrugama te da joj je statutom kao cilj određena zaštita okoliša i unaprjeđenje okoliša, uključujući i zaštitu ljudskog zdravlja i zaštitu i racionalno korištenje prirodnih dobara. Organizacija mora biti registrirana za gore navedene svrhe najmanje dvije godine prije nego je započeo postupak tijela javne vlasti o zahtjevu povodom kojega iskazuje svoj pravni interes. Konačno, organizacija mora dokazati da je u tome razdoblju aktivno sudjelovala u aktivnostima vezanima za zaštitu okoliša na području grada ili općine gdje ima registrirano sjedište sukladno svojem statutu⁸⁹.

Javnost i zainteresirana javnost koja je sudjelovala u postupcima sudjelovanja javnosti imaju pravo osporavati pravnu zakonitost odgovarajućeg upravnog akta tijela javne vlasti te mogu izjaviti žalbu Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva ili podnijeti tužbu nadležnom sudu radi ponovne ocjene postupovne ili materijalne zakonitosti akata, odnosno radnji ili propusta djelovanja prema fizičkim ili pravnim osobama (kao što je operater, tvrtka onečišćivač)⁹⁰. Zahtjev nadležnom sudu mora biti podnesen u propisanom obliku sukladno posebnom propisu, u roku od 30 dana od dana donošenja odluke koja se osporava, ili u slučaju radnje i propusta u roku od 15 dana od dana proteka roka za izvršenje radnje odnosno donošenje odluke. U zahtjevu mora biti navedeno i obrazloženo u čemu je sadržana odnosno na što se odnosi povreda propisa. Zahtjev mora biti potkrijepljen odgovarajućim dokazima⁹¹. Sudski postupci po svakoj tužbi iz područja zaštite okoliša su hitni.

SMJERNICE O JAVNIM RASPRAVAMA, JAVNIM UVIDIMA I JAVNIM IZLAGANJIMA

OBAVIJESTI

“U slučaju obavijesti o provođenju javne rasprave, javnost će biti o tome obaviještena na internetskoj stranici nadležnog tijela i u dnevnom tisku⁹². Isto tako su prihvatljivi i drugi načini objavljivanja. Obavijesti bi trebalo dati najmanje osam dana prije početka javne rasprave” (poglavlje 4.2).
Poziv na javnu raspravu objavljuje dakle nadležno tijelo.

Pri razmatranju objave u dnevnom tisku, u obzir treba uzeti zemljopisni obuhvat utjecaja zahvata na okoliš. Izbor novina (tiska) trebao bi odgovarati tom obuhvatu utjecaja. Objava u lokalnom tisku dovoljna je, na primjer, za moguće lokalne utjecaje.

No, na donošenje odluka o objavljivanju utječu i druga razmatranja, na primjer, koliko čitateljstvo novine imaju. Ako regionalne novine imaju mali broj čitatelja, treba razmotriti objavljivanje u drugim novinama koje možda imaju više lokalnih čitatelja.

Drugi korisni načini objavljivanja mogu biti:

- panoji za oglašavanje/oglasne ploče u gradskim vijećnicama, knjižnicama ili drugim (javnim) zgradama
- dijeljenje letaka s obavijesti po stanovima i kućama (samo za lokalne zahvate)
- objava za tisak, intervjui, obavijesti na lokalnoj/regionalnoj televiziji
- slanje obavijesti nevladinim udrugama, tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugim tijelima po potrebi

Formalni uvjeti za obavještavanje nalaze se u poglavlju 4.2 ovog priručnika. Na sljedećoj se stranici nalazi primjer obavijesti u novinama.

SMJERNICE O JAVNIM RASPRAVAMA, JAVNIM UVIDIMA I JAVNIM IZLAGANJIMA

Ministarstvo prometa, odjel za planiranje (klasa, urudžbeni broj, datum), adresa ... objavljuje:

Javna rasprava o procjeni utjecaja na okoliš za autocestu 23

1. prosinca 2005. započet je postupak planiranja za novu autocestu između mjesta XX i YY. Taj je projekt izradilo Ministarstvo prometa i cilj mu je poboljšanje sigurnosti na cestama i gospodarskog razvoja gradova AAA i CCC. Postojeća cesta s dva prometna traka nadogradit će se u autocestu s četiri prometna traka, a na šest lokacija izgradit će se ukupno 23 nova kilometra ceste. Nakon objavljivanja upute o određivanju sadržaja u siječnju 2004., dostavljeno 276 mišljenja. Ta su mišljenja razmatrana prigodom pripreme izvješća o procjeni utjecaja na okoliš.

Javnost i zainteresirana javnost sada se pozivaju da daju svoje primjedbe i mišljenja o procjeni utjecaja na okoliš (PUO). Ova procjena utjecaja na okoliš opisuje utjecaj predviđene trase na okoliš i prirodu, kao i alternative.

Postupak javne rasprave

Javnost i zainteresirana javnost mogu podnijeti svoja mišljenja od 1. srpnja 2008. do 31. srpnja 2008. Mišljenja poslana/otpremljena nakon 31. srpnja 2008. neće se uzeti u obzir.

Mišljenja možete dostaviti na sljedeću adresu:

Projekt autoceste 23
Ministarstvo prometa
Zagreb

Mišljenja trebaju sadržavati ime, adresu, mjesto i potpis podnositelja.

Javno izlaganje

Mišljenja se mogu dati i tijekom jednog od tri javna izlaganja:

Sastanak u gradskoj vijećnici grada AAA, 19.00 – 22.00 sata
Sastanak u kongresnoj dvorani grada BBB, 19.00 – 22.00 sata
Sastanak u gradskoj vijećnici grada CCC, 19.00 – 22.00 sata

Na tim će sastancima dokumentacija (izvješća, karte) biti dostupna za proučavanje od 18.00 sati.

Za pojedinačna pitanja na raspolaganju će vam biti stručnjaci.

Gdje se može dobiti izvješće o procjeni utjecaja na okoliš?

Od 1. srpnja u gradskim će vijećnicama i javnim knjižnicama gradova AAA, BBB i CCC biti dostupan PUO: Potpuno PUO izvješće možete preuzeti sa sljedeće internetske stranice: www.autocesta23.hr. Primjerak izvješća možete kupiti za 20 kuna na sljedećoj adresi: Projekt autoceste 23, Zagreb, e-pošta:.....

Rješenja o procjeni utjecaja na okoliš, o prostornom planu i o okolišnoj dozvoli bit će objavljena u propisanom roku na internetskoj stranici ... županije...

SMJERNICE O JAVNIM RASPRAVAMA, JAVNIM UVIDIMA I JAVNIM IZLAGANJIMA

SMJERNICE O JAVNOM UVIDU

Informacije u obliku dokumentacije za planove, programe, procjene utjecaja na okoliš, strateške procjene utjecaja na okoliš, dozvole itd. trebale bi biti na raspolaganju javnosti i zainteresiranoj javnosti.

Ta dokumentacija bi trebala biti objavljena na internetu i dostupna u papirnatom obliku u bibliotekama, gradskim vijećnicama i drugim javnim zgradama, koje su otvorene barem nekoliko sati na dan. Web adrese i lokacije na kojima je moguće naći dokumente u papirnatom obliku trebale bi biti navedene u obavijesti (vidjeti prethodni stavak).

Isto se tako preporučuje da se javnosti na raspolaganje stave kopije tih dokumenata koje se mogu dobiti uz naknadu koja pokriva troškove ispisa, pakiranja i otpreme. Te bi kopije mogao razdijeliti izrađivač plana.

Za velike i složene zahvate preporučuje se da se pripremi ne-tehnički sažetak projektnih dokumenata.

SMJERNICE O JAVNIM IZLAGANJIMA (JAVNIM RASPRAVAMA)

Preporuča se organizirati javna izlaganja na početku razdoblja javne rasprave. Nadležno tijelo će organizirati i voditi te skupove u suradnji s izrađivačem plana (u poglavlju 4.3 ovog priručnika potražite službeno potrebne predstavnike).

Razdoblje od obavijesti do početka prvog sastanka trebalo bi biti barem osam dana. Sastanak bi se trebao održati na lokaciji i na dan/u vrijeme kada su javnost i zainteresirana javnost u stanju doći (po mogućnosti navečer i ne na državne praznike).

Javnost i zainteresirana javnost moraju se dobro informirati o predloženom zahvatu putem prezentacija i dokumentacije (mapa, planova, dozvola, itd.). Javnosti i zainteresiranoj javnosti mora se omogućiti postavljanje pitanja. Ako se odgovor na ta pitanja ne može dati tijekom samoga sastanka, zabilježiti će se ime i adresa podnositelja pitanja tako da mu/joj se odgovor može dostaviti naknadno.

Tijekom javnog izlaganja vodi se zapisnik. Propisani zahtjevi u vezi s tim zapisnicima opisani su u poglavljima 4.3 i 4.4 ovog priručnika.

Preporučuje se da se javnosti omogući da najmanje sat vremena prije početka javnog izlaganja proučava materijale (tzv. „tržnica informacija“). Tijekom tog vremena na raspolaganju bi trebali biti i stručnjaci koji bi odgovarali na pojedina pitanja. Ti bi stručnjaci morali biti prepoznatljivi (nositi bedževe). Dodatne informacije o „tržnicama informacija“ potražite niže.

SMJERNICE O JAVNIM RASPRAVAMA, JAVNIM UVIDIMA I JAVNIM IZLAGANJIMA

Praktični prijedlozi:

Uloge:

- skupu bi trebalo predsjedati nadležno tijelo ili, u slučaju složenih (kontroverznih) zahvata, preporuča se da nadležno tijelo osigura profesionalnog facilitatora (voditelja)
- nadležno tijelo treba predstaviti pravni okvir i postupak inicijative
- izrađivač plana objasniti će tehničke aspekte zahvata i osigurati stručnjake koji mogu objasniti tehničke pojedinosti (preporuča se provjeriti jesu li karte, grafikoni i druge relevantne informacije dostupne za prezentacije)

Pripreme:

- prije održavanja javnog izlaganja trebalo bi organizirati koordinacijski sastanak. Cilj takvog sastanka je pojednostavljivanje ključnih poruka i odgovora na najčešća pitanja. Sudionici bi trebali biti: izlagači iz nadležnog tijela, izrađivači plana i druga relevantna tijela javne vlasti. Teme bi mogle biti: dnevni red, tko će prezentirati što, tko će odgovarati na kakva (koja) pitanja? Koordinacijski bi se sastanak po mogućnosti trebao održati nekoliko dana prije javnog izlaganja da bi se predavačima omogućilo da pripreme/prilagode svoje prezentacije.
- tijekom tog koordinacijskog sastanka trebalo bi se raspravljati i o praktičnim pitanjima: očekivani broj predstavnika javnosti i broj sjedala? Hrana i piće? Dostupni materijali? Tko će donijeti što? Ozvučenje? Raspored stolova? Projektor?

Uobičajeni rizici:

- nesuglasice ili različita mišljenja tijela javne vlasti. To bi dovelo do zbunjujućih rasprava. Koordinacijski sastanak bi trebao međusobno približiti različita mišljenja. Usredotočite se na zajedničke stavove!
- premala dvorana za sastanke, loše ozvučenje, pretoplo/prehladno u dvorani, tehnika koja ne radi (projektor, prijenosno računalo, datoteke koje sadrže viruse), itd. Preporučujemo vam detaljnu pripremu, osiguranje rezervnih tehničkih rješenja (drugi projektor, sigurnosne kopije datoteka!) i posjetu dvorani za sastanke prije javnog izlaganja.
- loši predavači, loš predsjedavatelj. To često uzrokuje zbunjujuće sastanke s dosta smetnji. Dobar predavač s ograničenim tehničkim znanjem bolji je od tehničkog stručnjaka s ograničenim društvenim i govorničkim sposobnostima (koji/koja bi se trebao/la nalaziti u pozadini radi rješavanja stvarno složenih tehničkih pitanja).

„Tržnica informacija“

Javna izlaganja često su prigoda za iskazivanje nezadovoljstva protivnika predloženog zahvata. Velika javna izlaganja često mogu dovesti do glasnih i žučnih rasprava. Isto tako iznošenje pojedinačnih interesa i detalja može jako produljiti javna izlaganja. U takvim slučajevima korištenje postupka „tržnice informacija“ prije samog javnog izlaganja može biti dobro rješenje.

SMJERNICE O JAVNIM RASPRAVAMA, JAVNIM UVIDIMA I JAVNIM IZLAGANJIMA

„Tržnica informacija“ zapravo je samo nekoliko stolova raspoređenih po cijeloj dvorani gdje se održava sastanak. Uz svaki stol su stručnjaci za pojedina područja koji mogu odgovoriti na pojedinačna pitanja. Na stolovima se nalaze mape i drugi materijali na raspolaganju predstavnicima javnosti. „Tržnica informacija“ obično se „otvara“ (počinje) sat ili dva prije glavnog sastanka te je neformalno organizirana

Ako javnost želi izraziti svoje mišljenje, primjedbu ili prijedlog, a ne želi to napraviti tijekom plenarne sjednice, na raspolaganju je knjiga primjedaba. Tu knjigu može se postaviti blizu izlaza iz dvorane za sastanke.

SMJERNICE O SLOŽENIJIM SLUČAJEVIMA SUDJELOVANJA JAVNOSTI

U načelu, što je složeniji zahvat, plan ili program i/ili se očekuje da će utjecaj na javnost biti značajan, tim je važnije potaknuti aktivno uključivanje javnosti i zainteresirane javnosti. Promicanje aktivnog uključivanja javnosti i zainteresirane javnosti može se postići, na primjer, formiranjem konzultacijskih odbora u sredinama gdje se očekuje utjecaj predloženog zahvata.

Nekoliko primjera takvih složenih planova i zahvata za koje se očekuje da će imati značajan utjecaj:

- nacionalni planovi gospodarenja otpadom koji će imati značajan financijski učinak na stanovništvo
- izgradnja autoputa u neposrednoj blizini naselja
- izgradnja velikih industrijskih zona
- izgradnja tvornica koje predstavljaju veliki rizik za okoliš i
- izgradnja zračne luke

Rano i aktivno uključivanje javnosti i zainteresirane javnosti u slučaju navedenih zahvata može doprinijeti boljem razumijevanju predloženih zahvata te razlozima zabrinutosti javnosti što će pak dovesti do boljih odluka. Za uspješne postupke uključivanja javnosti često je potrebno uložiti dosta vremena, energije, financijskih sredstava i komunikacijskih vještina. Dodatne informacije o uspješnim metodama konzultiranja javnosti mogu se naći na sljedećim web adresama:

„Aarhus“-studije slučajeva o tehnikama sudjelovanja javnosti“:
<http://www.unece.org/env/pp/newcastle.handbook.htm>

Web stranica američke Agencije za zaštitu okoliša (US EPA) o čimbenicima koji utječu na uspjeh ili neuspjeh postupka sudjelovanja javnosti:
http://www.epa.gov/epaoswer/hazwaste/permit/pubpart/chp_2.pdf

1. Arhuška konvencija, Čl. 7
2. Arhuška konvencija, Čl. 6
3. Arhuška konvencija, Čl. 9, st. 2 i Čl. 9, st. 4
4. Obuhvaća planove gospodarenja otpadom; programe kojima je cilj smanjiti korištenje i odlaganje baterija i akumulatora koji sadrže određene opasne tvari, programe djelovanja za određene ranjiva područja, to jest dijelove zemlje koji su ugroženi vodama onečišćenima nitratima iz poljoprivrednih izvora; planovi za gospodarenje opasnim otpadom (odvojeno ili u okviru općih planova gospodarenja otpadom) te objavljivanje tih planova, planove i mjere koji se odnose na gospodarenje ambalažom i ambalažnim otpadom te planove i programe za postizanje graničnih vrijednosti onečišćenja u naseljima gdje su granične vrijednosti jedne ili više onečišćujućih tvari više od graničnih vrijednosti uvećano za granicu tolerancije
5. Zakon o zaštiti okoliša (ZoZO), "Narodne novine", br. 110/2007
6. Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša, „Narodne novine“, br. 64/2008.
7. Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš, „Narodne novine“, br. 64/2008.
8. Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš, „Narodne novine“, br. 64/2008
9. Zakon o pravu na pristup informacijama o okolišu, „Narodne novine“, br. 172/2003
10. ZAKon o općem upravnom postupku (ZUP) „Narodne novine“, br. 53/91, 103/96
11. Zakon o upravnim sporovima (ZUS), „Narodne novine“, br. 53/91, 9/92, 77/92
12. ZoZO, Čl. 137, 138, 139, 140
13. ZoZO, Čl. 16, st. 1 i 2
14. ZoZO, Čl. 16, st. 3 i 4
15. ZoZO, Čl. 18
16. ZoZO, Čl. 4, st. 1, ZUP, Čl. 3
17. ZoZO, Čl. 3, st 1, t. 60
18. USJ, čl. 3, st. 1
19. ZoZO, Čl. 68, st. 1
20. ZoZO, Čl. 75, st. 3
21. ZoZO, Čl. 3, st 1, t. 13
22. ZoZO, Čl. 3, st. 1, t. 60
23. ZoZO, Čl. 144, st. 2
24. ZoZO, čl. 55, st. 1, USPUO, čl. 3
25. ZoZO, Čl. 3, st. 1, t. 33
26. ZoZO, Čl. 60, st 1
27. ZoZO, Čl. 59, st. 1
28. ZoZO, Čl. 59, st. 2
29. ZoZO, Čl. 62
30. ZoZO, Čl. 61
31. ZoZO, Čl. 56
32. ZoZO, Čl. 58

33. ZoZO, Čl. 57 st. 1, USJ čl. 21, st. 1
34. ZoZO, Čl. 57, st. 3, USJ čl. 23, st. 1
35. ZoZO, Čl. 69, st. 1, Čl. 69, st. 2
36. ZoZO, Čl. 3, st. 1, t. 59
37. ZoZO, Čl. 73, st.1
38. ZoZO, Čl. 69, st. 3, Čl. 69, st. 4.
39. ZoZO, Čl. 71, UPUO prilog III, V
40. ZoZO, Čl. 82, st. 1
41. ZoZO, Čl. 82, st. 2
42. ZoZO, Čl. 83, st. 1
43. ZoZO, Čl. 85, st. 2
44. ZoZO, Čl. 84, st. 2
45. ZoZO, Čl. 101, st. 1
46. ZoZO, Čl. 100
47. ZoZO, Čl. 101
48. ZoZO, Art. 103
49. ZoZO, Čl. 112
50. ZoZO, Čl. 114
51. ZoZO, Čl. 141, st. 1
52. ZoZO, Čl. 137, st. 2
53. USJ, čl. 3, st. 1
54. ZoZO, Čl. 16, st.1
55. ZoZO, Čl. 16, st. 2
56. Za više informacija vidjeti priručnik "Pristup informacijama o okolišu"
57. UN/ECE Arhuška konvencija, Čl. 6. st. 2
58. ZoZO, Čl. 137 i Čl.138
59. USJ, čl. 5
60. USJ, čl. 7
61. USJ, čl. 9
62. USJ, čl. 11
63. ZoZO, Čl. 139, st. 1
64. ZoZO, Čl. 140, st. 1
65. ZoZO, Čl. 145, st. 2
66. USJ, čl. 3, st. 2
67. USJ, čl. 3, st. 2
68. USJ, čl. 3, st. 4
69. USJ, čl. 16, st. 3
70. USJ, čl. 4
71. USJ, čl. 6
72. USJ, čl. 8
73. USJ, čl. 9, st. 3
74. USJ, čl. 6, st. 2, čl. 8, st. 2, čl. 9, st. 4, čl. 11, st. 3
75. USJ, čl. 12
76. USJ, čl. 13
77. USJ, čl. 16, st. 3
78. USJ, čl. 16. st. 4

79. USJ, čl. 16, st. 5
80. USJ, čl. 18
81. USJ, čl. 19
82. USJ, čl. 19, st. 3 i 4
83. ZoZO, čl. 140
84. USJ, čl. 22
85. ZoZO, čl. 3, st. 1, t. 39
86. ZoZO, čl. 18, st. 1
87. ZoZO, čl. 18, st. 2
88. ZoZO, čl. 144, st. 1
89. ZoZO, čl. 144, st. 2
90. ZoZO, čl. 145, st. 1
91. ZoZO, čl. 146
92. USJ, čl. 16, st. 3

